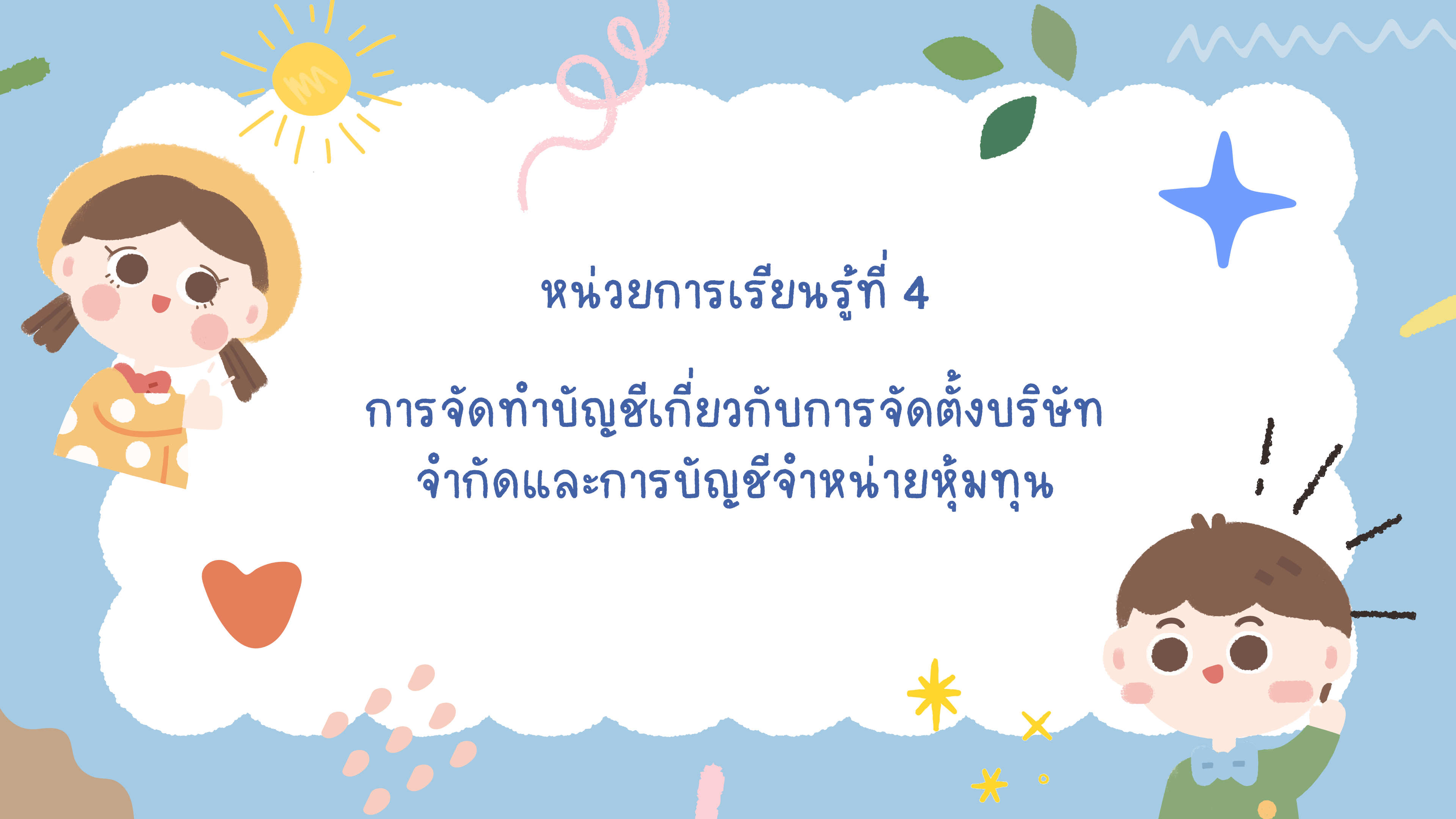

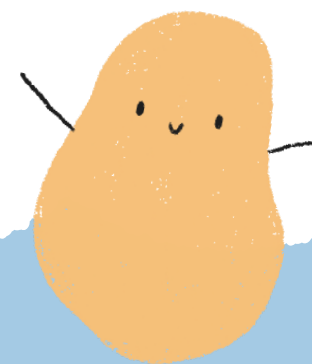

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

การจัดทำบัญชีเกี่ยวกับการจัดตั้งบริษัท
จำกัดและการบัญชีจำหน่วยหมู่ทุน

แนวคิด

การริบหุ้นเป็นการยกเลิกสิทธิในการเป็นเจ้าของบริษัทจำกัด โดยบริษัทส่งจดหมายลง
ทะเบียนส่งคำบอกกล่าวให้ผู้จองหุ้นมาชำระค่าหุ้น ถ้าผู้ถือหุ้นผิดนัดไม่ชำระค่าหุ้นบริษัท
ก็จะส่งจดหมายลงทะเบียนเตือนให้ชำระค่าหุ้นพร้อมดอกเบี้ยและเงื่อนไข ถ้าไม่ชำระตาม
กำหนดจะทำการริบหุ้น หากผู้ถือหุ้นไม่สามารถนำเงินมาชำระตามที่แจ้งได้ บริษัทก็จะ
ทำการริบหุ้น ส่วนการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการริบหุ้นจะมีการริบหุ้นได้ก็ต่อเมื่อต้องม
ีการนำหุ้นออกให้จองและมีการรับชำระค่าหุ้นบางส่วน

สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของการริบหุ้น
2. การริบหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
3. การขายทอดตลาด
4. ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด
5. ดอกเบี้ยค่าหุ้นค้างชำระริบหุ้น
6. การชำระบัญชีระหว่างบริษัทและผู้ถูก
7. วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการริบหุ้น

ความหมายของการริบหุ้น

การริบหุ้น (Forfeiture of Share) หมายถึง การที่ผู้จองซื้อหุ้นไม่ชำระค่าหุ้นที่เหลือหลังจากชำระงวดแรกไปไม่น้อยกว่า 25% ของมูลค่าหุ้นแล้ว บริษัทจึงยกเลิกการจองหุ้น และนำหุ้นที่ถูกริบออกขายทอดตลาดทันที

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1121-1125 เมื่อผู้ถือหุ้นผิดนัดไม่มาชำระค่าหุ้นตามกำหนดเวลา บริษัทจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ความหมายของการริบหุ้น

1. การเรียกให้ชำระค่าหุ้นแต่ละครั้งต้องแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 21 วัน โดยส่งคำเตือนด้วยจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ 2 ครั้ง ให้ผู้ถือหุ้นนำเงินค่าหุ้นพร้อมดอกเบี้ยค่าหุ้นค้างชำระมาชำระภายในกำหนดเวลา ณ สถานที่ที่ได้ระบุไว้ และคำเตือนดังกล่าวจะต้องระบุด้วยว่าถ้าผู้ถือหุ้นผิดนัดไม่มาชำระค่าหุ้นอีกบริษัทจะทำการริบหุ้นเสีย ถ้าในหนังสือเตือนให้มาชำระหนี้ค่าหุ้นไม่ได้ระบุว่าจะริบหุ้น คณะกรรมการก็จะทำการริบหุ้นไม่ได้
2. เมื่อบริษัทริบหุ้นมาแล้ว จะต้องนำหุ้นออกขายทอดตลาดโดยไม่ชักช้า เหตุผลก็คือกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้บริษัทจำกัดเป็นเจ้าของถือหุ้นของตน ดังนั้น หุ้นที่บริษัทริบมา บริษัทจะรับซื้อไว้เองไม่ได้ จึงต้องนำออกขายทอดตลาด

ความหมายของการริบหุ้น

3. เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดหุ้นที่ริบนั้น ให้หัก
 - 3.1 ค่าหุ้นที่เรียกไปแล้วและผู้ถูกริบหุ้นยังค้างชำระอยู่
 - 3.2 ดอกเบี้ยของการผิดนัดชำระหนี้ค่าหุ้น ดอกเบี้ยนี้ให้คิดได้ตามอัตราที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท ถ้าข้อบังคับไม่ได้กำหนดไว้ก็ให้คิดได้ไม่เกินที่กฎหมายกำหนด สำหรับระยะเวลาการคิดดอกเบี้ยก็ให้คิดดอกเบี้ยนับตั้งแต่วันผิดนัดชำระค่าหุ้นจนถึงวันที่บริษัทขายหุ้น ที่ริบได้

การริบหุ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อบริษัทริบหุ้นจะต้องบันทึกการยกเลิกบัญชีหุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ หรือบัญชีหุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิให้จองแล้ว แล้วแต่กรณี เท่ากับจำนวนที่ได้เรียกชำระไปแล้วทั้งหมดและยกเลิกบัญชีส่วนเกินหรือส่วนต่ำกว่ามูลค่าของหุ้นจำนวนนั้นที่ได้เคยบันทึกบัญชีไปแล้ว พร้อมกับการยกเลิกบัญชีลูกหนี้ค่าหุ้นส่วนที่ค้างชำระ ผลต่างระหว่างราคาขายหุ้นที่เรียกชำระไปแล้วกับหนี้ที่ค้างชำระจะนำไปเครดิตไว้ในบัญชี “ผู้ถูกริบหุ้น” ผลต่างนี้จะมีจำนวนเท่ากับค่าหุ้นที่ผู้ถือหุ้นได้ส่งเงินชำระค่าหุ้นมาแล้ว บัญชี “ผู้ถูกริบหุ้น” จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทและผู้ถูกริบหุ้นว่าเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ระหว่างกันเท่าไร

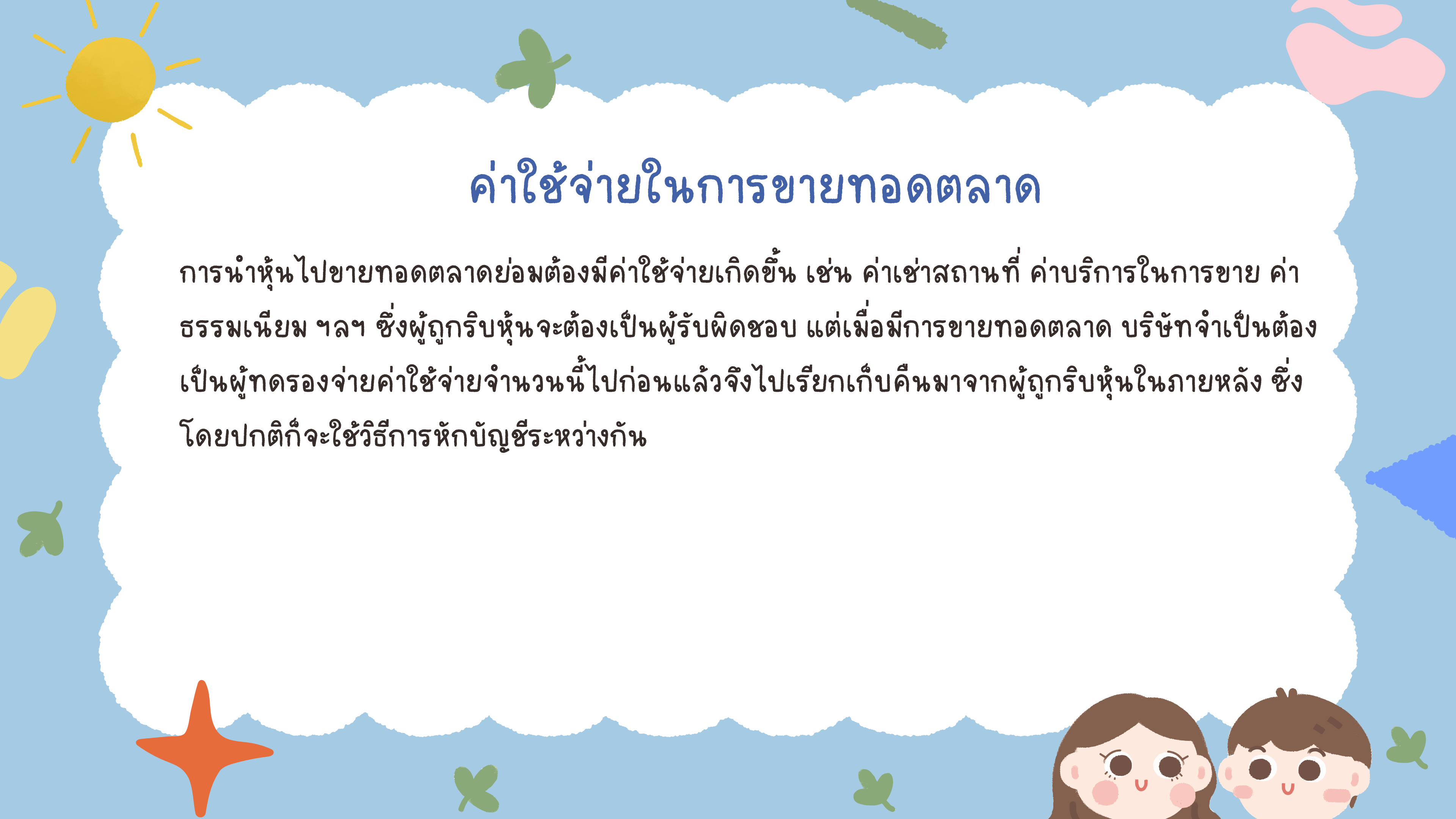

การขายทอดตลาด

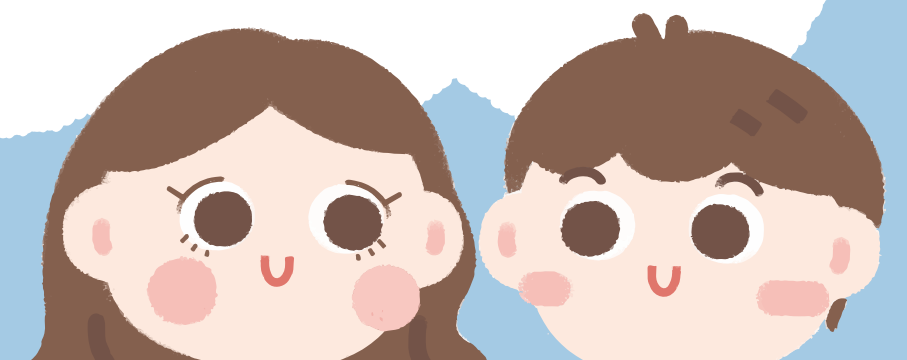
การขายทอดตลาด คือ การนำหุ้นจำนวนเดิมที่ริบมาได้ออกจำหน่ายไปอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีการประมูลราคา ผู้เสนอราคาซื้อสูงสุดจะเป็นผู้มีสิทธิซื้อหุ้นจำนวนนั้นตามราคาที่เสนอซื้อและจะเป็นผู้ถือหุ้นแทนผู้ถือหุ้นรายเดิมที่บริษัทริบหุ้นมา ดังนั้น เมื่อบริษัทขายทอดตลาดได้บริษัทจะต้องได้รับเงินพร้อมทั้งส่งมอบหุ้นจำนวนนั้นให้แก่ผู้ถือหุ้นรายใหม่ ซึ่งสามารถบันทึกบัญชีโดยเดบิตเงินสด ตามจำนวนเงินที่ขายได้และเครดิตหุ้นสามัญ/หุ้นบุริมสิทธิ พร้อมทั้งเครดิตส่วนเกินมูลค่าหรือเดบิตส่วนต่ำกว่ามูลค่าในจำนวนเท่ากับจำนวนเดิมที่ได้บันทึกบัญชียกเลิกไปเมื่อตอนริบหุ้น ผลต่างระหว่างราคาขายทอดตลาดกับราคาเดิมที่เคยออกขาย ถือเป็นกำไรหรือขาดทุนจากการริบหุ้น ซึ่งบริษัทจะต้องคืนให้ผู้ถือหุ้นที่ถูกริบ ดังนั้น บริษัทจะนำผลต่างนี้ไปเดบิตหรือเครดิตบัญชี “เจ้าหนี้ผู้ถือหุ้นที่ถูกริบหุ้น” แล้วแต่กรณี

ค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด

การนำหุ้นไปขายทอดตลาดย่อมต้องมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น เช่น ค่าเช่าสถานที่ ค่าบริการในการขาย ค่าธรรมเนียม ฯลฯ ซึ่งผู้ถูกริบหุ้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ แต่เมื่อมีการขายทอดตลาด บริษัทจำเป็นต้องเป็นผู้ทดรองจ่ายค่าใช้จ่ายจำนวนนี้ไปก่อนแล้วจึงไปเรียกเก็บคืนจากผู้ถูกริบหุ้นในภายหลัง ซึ่งโดยปกติก็จะใช้วิธีการหักบัญชีระหว่างกัน

ดอกเบี้ยยค่าหุ่ห ค้างชำระ

การที่ผู้ถือหุ่หติดค้างไม่ชำระเงินค่าหุ่หจนเป็นเหตุให้ต้องมีการริบหุ่หและนำออกขายทอดตลาดในที่สุด ทำให้บริษัทได้รับชำระค่าหุ่หล่าช้า ซึ่งบริษัทมีสิทธิคิดดอกเบี้ยยค่าหุ่หค้างชำระเอาากับผู้ถูกริบหุ่หได้ ดอกเบี้ยยค่าหุ่หค้างชำระนี้จะคำนวณจากจำนวนหนี้ค่าหุ่หคงค้าง โดยคำนวณตามอัตราดอกเบี้ยยที่กำหนด และคำนวณตามระยะเวลานับตั้งแต่วันที่ผู้ถือหุ่หผิดนัดชำระหนี้ค่าหุ่หจนถึงวันที่บริษัทขายทอดตลาดหุ่หได้ ดอกเบี้ยยที่คำนวณได้ตามจำนวนนี้ถือเป็นรายได้ของบริษัท แต่เนื่องจากผู้ถือหุ่หเดิมมักจะยังไม่จ่ายดอกเบี้ยยจำนวนนี้ให้ทันที แต่จะให้บริษัทนำไปหักบัญชีหนี้สินระหว่างกัน ดังนั้นบริษัทจึงต้องบันทึกบัญชีรายได้จำนวนนี้เข้าไปกับบัญชีเจ้าหนี้ผู้ถือหุ่หที่ถูกริบ

การชำระบัญชีระหว่างบริษัทและผู้ถูกริบหุ้น

หลังจากที่บริษัทริบหุ้นและนำออกขายทอดตลาด และคิดค่าใช้จ่ายระหว่างกันเรียบร้อยแล้ว

บริษัทต้องชำระบัญชีระหว่างบริษัทและผู้ถูกริบหุ้น สามารถทำได้โดย

1. คำนวณหาจำนวนเงินสดคงเหลือจากการขายหุ้นและหักค่าใช้จ่าย
2. คำนวณโดยพิจารณาจากยอดคงเหลือในบัญชี “เจ้าหนี้ผู้ถือหุ้นที่ถูกริบ” ถ้าบัญชีผู้ถูกริบหุ้นมียอดคงเหลือด้านเดบิต แสดงว่าผู้ถูกริบหุ้นเป็นลูกหนี้บริษัท บริษัทจะรับเงินคืน แต่ถ้าบัญชีเจ้าหนี้ผู้ถือหุ้นที่ถูกริบอยู่ด้านเครดิต แสดงว่าผู้ถูกริบหุ้นเป็นเจ้าหนี้บริษัท บริษัทต้องคืนเงินให้

วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับหุ้น

การรับหุ้นตามกฎหมายไทยมีวิธีเดียวคือวิธีที่ 1 ส่วนกฎหมายของสหรัฐอเมริกา มี 4 วิธีดังนี้

- วิธีที่ 1 บริษัทนำหุ้นที่ถูกริบขายทอดตลาดบนที่ราคาที่กำหนดไว้เดิมหลังจากหักค่าหุ้นที่ค้างชำระและค่าใช้จ่ายแล้วให้คืนเงินแก่ผู้ถือหุ้นที่ถูกริบ(วิธีตามกฎหมายไทย)บันทึกบัญชีโดย
- วิธีที่ 2 บริษัทออกใบหุ้นให้บางส่วนเท่ากับจำนวนเงินที่ชำระมาแล้ว โดยบริษัทคิดค่าหุ้นให้ในราคาที่ออกจำหน่ายครั้งแรก ส่วนเงินที่เหลือจากการออกใบหุ้นให้คืนให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิม
- วิธีที่ 3 บริษัทคืนเงินให้แก่ผู้ถือหุ้นที่ถูกริบด้วยเงินที่ชำระมาแล้วทั้งหมด
- วิธีที่ 4 บริษัทรับเงินที่ผู้จองซื้อหุ้นได้ชำระมาแล้วทั้งหมด

